

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

доц. Редьква Я.П.

2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ЛІНГВОСИНЕРГЕТИКА

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(обв'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна
програма

«Філологія (українська мова та література)»

Спеціальність

В11 Філологія

Галузь знань

В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

другий магістерський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2025

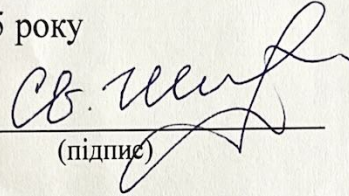
Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвосинергетика» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (українська мова та література)».

Розробник: доцент кафедри сучасної української мови Антофійчук А.М.

Викладач: доцент кафедри сучасної української мови Антофійчук А.М.

Погоджено з гарантом ОП і затверджено
на засіданні кафедри сучасної української мови.
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

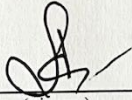
Завідувач кафедри

(підпис)

(Шабат-Савка С. Т.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Голова методичної ради факультету

(підпис)

(Антофійчук А.М.)
(прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Мета навчальної дисципліни: полягає у досягненні магістрантами сучасного конструктивного мислення та системи спеціальних знань у галузі лінгвосинергетики як міждисциплінарного напрямку філологічних студій та здатності їх використовувати під час науково-пошукової роботи, написання науково-дослідницьких робіт.

Пояснення аргументованих переваг, які надає вивчення вибіркової дисципліни. Вивчення вибіркової дисципліни «Лінгвосинергетика» надає студентам низку важливих переваг, зокрема поглиблене розуміння мовних процесів. Лінгвосинергетика розглядає мову як динамічну систему, що саморозвивається під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, що дозволяє краще усвідомити її варіативність і стабільність. Завдяки інтердисциплінарному підходу ця дисципліна поєднує лінгвістику, математику, фізику та інформатику, сприяючи розвитку аналітичного мислення та розширенню світогляду. Опанування методів аналізу закономірностей мовного розвитку дозволяє студентам досліджувати мовні тренди, прогнозувати зміни у мовній системі та пояснювати причини мовних зрушень у соціокультурному контексті. Використання математичних методів у мовознавстві, таких як статистичне моделювання та фрактальна геометрія, допомагає виявляти приховані закономірності у мовному просторі. Практичне застосування знань з лінгвосинергетики є актуальним для автоматичного оброблення текстів, штучного інтелекту, перекладацьких технологій та когнітивних досліджень, що відкриває нові кар'єрні перспективи для студентів. Вивчення цієї дисципліни сприяє переосмисленню традиційних мовознавчих концепцій та їх застосуванню у контексті сучасних технологій і наукових досліджень. Таким чином, лінгвосинергетика не лише дозволяє глибше зрозуміти структуру та динаміку мовних процесів, а й формує сучасний науковий підхід до їх вивчення, розширюючи професійні можливості студентів у сфері лінгвістики, інформаційних технологій та когнітивних наук.

Завдання вивчення навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Лінгвосинергетика» сприятиме формуванню у магістрантів системного підходу до дослідження мовних явищ, розвитку міждисциплінарного мислення та підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі сучасної лінгвістики. Завдання вивчення дисципліни «Лінгвосинергетика» включають:

1. Формування у магістрантів сучасного конструктивного мислення шляхом усвідомлення мови як складної самоорганізованої системи, що розвивається під впливом різних внутрішніх та зовнішніх чинників.
2. Опанування основних концепцій і методів лінгвосинергетики як міждисциплінарного напрямку філологічних студій, що поєднує лінгвістику, математику, когнітивні науки та інформаційні технології.
3. Розвиток аналітичних навичок дослідження мовних процесів, зокрема виявлення закономірностей мовної динаміки, моделювання мовної еволюції та аналізу нелінійних мовних явищ.

4. Ознайомлення з методами математичного та статистичного моделювання у лінгвістиці, що сприяє глибшому розумінню мовних закономірностей та їхнього застосування в автоматичному обробленні текстів і штучному інтелекті.
5. Формування вмінь застосовувати лінгвосинергетичні підходи у науково-дослідницькій роботі, написанні наукових статей, кваліфікаційних робіт та розв'язанні прикладних завдань у галузі когнітивної лінгвістики, стилістики, соціолінгвістики та комп'ютерної лінгвістики.
6. Розвиток здатності до комплексного аналізу мовних процесів, їхньої варіативності та динаміки, а також використання отриманих знань у мовній практиці, навчальному процесі та професійній діяльності.

Пререквізити:

OK2 Методологія та організація наукових досліджень
 OK8 Досягнення і проблеми українського мовознавства
 OK9 Загальне мовознавство

Результати навчання.

Компетентності

Загальнонаукові компетентності (ЗК)	
ЗК1	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
ЗК3	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
Фахові компетентності (ФК)	
ФК4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів
ФК5	Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
ФК10	Здатність визначати сутність і психолого-педагогічні основи процесів навчання й виховання, зміст мовної освіти в ЗВО України.
ФК11	Здатність оцінювати творчість окремого автора та визначати роль і вплив на його творчість культурного середовища та суспільних процесів.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 5	Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
ПРН 9	Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації
ПРН 10	Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації)

ПРН 14	Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів
ПРН 19	Проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну педагогічну діяльність, опановувати сучасні технології програмно-методичного забезпечення філологічних дисциплін у процесі викладання української мови та літератури в закладах освіти
ПРН 21	Аналізувати й порівнювати лінгвістичні явища в українській та слов'янських мовах, характеризувати основні проблеми; критично оцінювати отриману інформацію й предметно характеризувати досягнення мовознавців у різних галузях лінгвістики, застосовувати отримані знання у власних лінгвістичних дослідженнях або при аналітичному реферуванні джерел

У результаті засвоєння програмового матеріалу магістранти повинні:

знати:

- Об'єкт та предмет дисципліни «Лінгвосинергетика», її мету та завдання відповідно до напрямів наукової мовознавчої думки;
- місце лінгвосинергетики серед інших лінгвістичних дисциплін; - актуальні напрями розвитку мовознавчої теорії;

вміти:

- лінгвістично коректно мислити;
- самостійно аналізувати мовний матеріал;
узагальнювати інформацію з різних наукових джерел.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	Годин	лекції	Практичні	Семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	2	3	3	90	14	10			66		Залік
Заочна	2	3	3	90	4	4			82		Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	Інд	с.р.		л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Змістовий модуль 1. „Теоретичні аспекти лінгвосинергетики”												
Тема 1. Синергетика: становлення нової наукової парадигми.	11	2	1			8	11	1				10
Тема 2. Основні дослідницькі вектори лінгвосинергетики.	11	2	1			8	11		1			10
Тема 3. Синергетика і лінгвістичні парадигми.	14	2	2			10	11	1				10
Тема 4. Мова як синергетична система.	11	2	1			8	11		1			10
Разом за ЗМ 1	43	8	5			34		2	2			40
Змістовий модуль 2. „Синергетика дискурсу”												
Тема 1. Загальні питання самоорганізації дискурсу.	10	1	1			8	11	1				10
Тема 2. Актуалізація синергетичного підходу вивчення дискурсу сучасних лінгвістичних дослідженнях.	10	1	1			8	13		1			12
Тема 3. Дискурс масової комунікації: синергетичне моделювання.	11	2	1			8	11	1				10
Тема 4. Синергетика та лінгвопоетика.	12	2	2			8	11		1			10

Разом за ЗМ2	43	6	5			32	48	2	2			42
Усього годин	90	14	10			66	90	4	4			82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ Теми	Назва теми
1.1	<p>Синергетика: становлення нової наукової парадигми <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття синергетики 2. Синергетика в природничих науках 3. Синергетичний підхід у соціогуманітарних науках 4. Синергетика як нова наукова парадигма
1.2	<p>Основні дослідницькі вектори лінгвосинергетики Основні дослідницькі вектори лінгвосинергетики <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні засади лінгвосинергетики 2. Лінгвосинергетика в різних рівнях мовної системи <ol style="list-style-type: none"> 1) Фонетичні процеси та їх нелінійний характер 2) Морфологічна варіативність і принцип біфуркації 3) Синтаксичні структури як відкриті системи 4) Семантичні поля та атрактори в лексиці 3. Лінгвосинергетика в дискурсивних дослідженнях <ol style="list-style-type: none"> 1) Синергетика тексту та комунікативних процесів 2) Нелінійність у прагматиці та когнітивній лінгвістиці 3) Еволюція дискурсу під впливом зовнішніх факторів 4. Застосування лінгвосинергетики в сучасних дослідженнях <ol style="list-style-type: none"> 1) Корпусна лінгвістика та моделювання мовних змін 2) Соціальні мережі та цифрова комунікація 3) Мовний ландшафт і самоорганізація мовних просторів 5. Перспективи розвитку лінгвосинергетики <ol style="list-style-type: none"> 1) Міждисциплінарні підходи 2) Використання штучного інтелекту для аналізу мовних процесів 3) Вплив глобалізації на мовні системи
1.3	<p>Синергетика і лінгвістичні парадигми <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Синергетика як наукова концепція 2. Лінгвістичні парадигми: історичний огляд <ol style="list-style-type: none"> 1) Класична (структуралістська) парадигма 2) Функціональна парадигма 3) Когнітивна парадигма

	<p>4) Комунікативно-прагматична парадигма</p> <p>3. Синергетичний підхід у мовознавстві Самоорганізація мовної системи Нелінійність мовних процесі Біфуркації та еволюція мовних структур</p> <p>4. Взаємозв'язок синергетики з основними лінгвістичними парадигмами</p> <p>5. Практичне застосування синергетики в сучасних лінгвістичних дослідженнях</p> <p>6. Перспективи розвитку синергетичного підходу в лінгвістиці</p>
1.4.	<p>Мова як синергетична система <i>ПЛАН</i></p> <p>1. Мова як динамічна відкрита система</p> <p>2. Синергетичні процеси на різних рівнях мовної системи</p> <p>1) Фонетичні явища: еволюція вимови та фонологічні зміни</p> <p>2) Морфологічні процеси: варіативність та адаптація граматичних структур</p> <p>3) Синтаксичні структури як нелінійні утворення</p> <p>4) Лексичні зміни: метафоризація, запозичення, словотворення</p> <p>3. Синергетика і когнітивна лінгвістика</p> <p>4. Перспективи дослідження мови як синергетичної системи</p>
2.1	<p>Загальні питання самоорганізації дискурсу <i>ПЛАН</i></p> <p>1. Дискурс як динамічна система</p> <p>2. Структура та компоненти дискурсу</p> <p>1) Рівні організації дискурсу: лексичний, синтаксичний, семантичний</p> <p>2) Зв'язність та когезія в дискурсі</p> <p>3. Механізми самоорганізації дискурсу</p> <p>1) Роль повторів, кліше та стереотипів</p> <p>2) Виникнення нових значень у процесі комунікації</p> <p>4. Соціокультурні фактори самоорганізації</p> <p>1) Вплив соціальних норм та контексту</p> <p>2) Самоорганізація дискурсу в різних жанрах (публіцистичний, художній, науковий)</p> <p>3) Динаміка змін дискурсивних практик у часі</p> <p>5. Когнітивні аспекти самоорганізації</p> <p>6. Інтерактивність і самоорганізація в сучасних медіа</p> <p>1) Дискурс у соціальних мережах</p> <p>2) Вплив цифрових технологій на структуру та функції дискурсу</p>

	7. Перспективи дослідження самоорганізації дискурсу
2.2	Актуалізація синергетичного підходу вивчення дискурсу сучасних лінгвістичних дослідженнях <i>ПЛАН</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ключові синергетичні принципи в аналізі дискурсу 2. Моделювання самоорганізації дискурсу 3. Синергетика в різних типах дискурсу <ol style="list-style-type: none"> 1) Самоорганізація політичного дискурсу 2) Динаміка медійного дискурсу в цифрову епохи 3) Науковий і академічний дискурс через призму синергетики 4. Практичне застосування синергетичного підходу
2.3	Дискурс масової комунікації: синергетичне моделювання <i>ПЛАН</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи синергетичного моделювання дискурсу 2. Динаміка дискурсу в медіапросторі 3. Синергетичні механізми в медійному дискурсі <ol style="list-style-type: none"> 1) Виникнення та поширення інформаційних хвиль 2) Криза та стабільність у медійному дискурсі 3) Маніпулятивні техніки та їхнє моделювання 4. Масова комунікація в цифрову епоху 5. Моделювання змін у дискурсі масової комунікації <ol style="list-style-type: none"> 1) Корпусні дослідження масової комунікації 2) Автоматизоване визначення трендів і комунікативних стратегій 3) Використання штучного інтелекту в аналізі дискурсу
2.4	Синергетика та лінгвопоетика <i>ПЛАН</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні синергетичні принципи в лінгвопоетиці 2. Фрактальність та ритмічні структури в поетичному тексті <ol style="list-style-type: none"> 1) Повторюваність образів, мотивів та стилістичних прийомів 2) Ритмічні патерни та їхня роль у самоорганізації тексту 3) Взаємодія фонетичних, лексичних і синтаксичних рівнів 3. Мовна варіативність як механізм творчого тексту <ol style="list-style-type: none"> 1) Поетична метафора та її синергетичний потенціал 2) Взаємодія інтертекстуальних елементів у художньому тексті 3) Динаміка значень та еволюція мовних структур у поезії 4. Синергетичний аналіз стилю письменника <ol style="list-style-type: none"> 1) Індивідуальний стиль як результат самоорганізації тексту 2) Мовні експерименти та текстова варіативність 3) Система метафор і символів як нелінійна структура 5. Синергетичний підхід до аналізу художнього тексту

Тематика практичних занять з переліком питань

№ Теми	Назва теми
1.1	<p>Синергетика: становлення нової наукової парадигми</p> <p>Види роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ аналітична робота: аналіз наукових текстів із синергетики; обговорення ключових понять (самоорганізація, біфуркація, аттрактори); ➤ дискусія та обговорення: колективне визначення основних принципів синергетики; розгляд міждисциплінарних застосувань синергетики; ➤ практичні завдання: аналіз прикладів синергетичних процесів у природі, соціумі, мовознавстві; побудова схем самоорганізації різних систем; ➤ групова робота: обговорення реальних кейсів синергетичних змін; презентація коротких доповідей за обраними напрямками; ➤ моделювання процесів: візуалізація нелінійних змін у різних наукових галузях; ➤ рефлексія та підсумки: формулювання висновків про значення синергетики в сучасній науці, обговорення перспектив розвитку синергетичного підходу. <p>ПЛАН практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ключові поняття синергетики 2. Основні характеристики синергетичних систем 3. Синергетика як нова наукова парадигма 4. Роль синергетики у міждисциплінарних дослідженнях 5. Вплив синергетичного підходу на традиційні наукові методи
1.2	<p>Основні дослідницькі вектори лінгвосинергетики</p> <p>Види роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ аналіз наукових джерел: ознайомлення з основними положеннями лінгвосинергетики; визначення ключових дослідницьких напрямів; ➤ групова робота: дослідження конкретних мовних явищ із позицій лінгвосинергетики; виявлення принципів самоорганізації в мовній системі; ➤ практичні завдання: аналіз текстів та дискурсу через призму синергетичних процесів; побудова моделей еволюції мовних одиниць; ➤ дискусія та обговорення: вплив синергетики на сучасні лінгвістичні дослідження; перспективи застосування синергетичного підходу в лінгвістиці; ➤ презентація результатів: представлення напрацювань кожної групи; обговорення отриманих висновків та їх значення для подальших досліджень; короткий огляд основних принципів

	<p>лінгвосинергетики</p> <p>ПЛАН практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємозв'язок між синергетикою та мовною системою 2. Синергетичні закономірності у мовних процесах 3. Аналіз фонетичних, морфологічних, синтаксичних та семантичних аспектів мови через призму синергетики 4. Дослідження самоорганізації мовних одиниць у текстах 5. Моделювання динаміки змін у мовній системі 6. Визначення проблемних питань та можливостей подальших досліджень
1.3	<p>Синергетика і лінгвістичні парадигми</p> <p>Види роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ аналіз наукових джерел: ознайомлення з концепцією синергетики у мовознавстві; визначення взаємозв'язку між синергетикою та основними лінгвістичними парадигмами; ➤ групова робота: дослідження мовних явищ через призму синергетичних процесів; обговорення нелінійності в різних мовних парадигмах; ➤ практичні завдання: аналіз текстів і дискурсивних структур із синергетичної точки зору; побудова моделей мовних змін і самоорганізації мовних структур; ➤ дискусія та обговорення: роль синергетичного підходу у сучасних лінгвістичних дослідженнях; порівняння традиційних та синергетичних підходів до вивчення мови ➤ презентація результатів: представлення напрацювань; обговорення отриманих висновків та їх застосування в лінгвістиці <p>ПЛАН практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття синергетики у мовознавстві 2. Огляд лінгвістичних парадигм: <ol style="list-style-type: none"> 1) Структуралізм 2) Функціональна лінгвістика 3) Когнітивна лінгвістика 4) Комунікативна парадигма 3. Аналіз взаємозв'язку синергетики з лінгвістичними парадигмами. <ol style="list-style-type: none"> 4. Аналіз текстів на предмет самоорганізації мовних елементів 5. Порівняння класичних та синергетичних підходів до аналізу мовних явищ 6. Значення синергетики у прогнозуванні мовних змін
1.4.	<p>Мова як синергетична система</p> <p>Види роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ аналіз наукових джерел: ознайомлення з теоретичними основами синергетики в мовознавстві; визначення ключових понять:

- самоорганізація, біфуркація, аттрактори;
- **групова робота:** дослідження різних рівнів мовної системи через синергетичний підхід; визначення механізмів самоорганізації мовних структур
 - **практичні завдання:** аналіз мовних змін у реальному мовленні; побудова моделей самоорганізації мовних явищ;
 - **дискусія та обговорення:** вплив синергетики на традиційні мовознавчі підходи; роль нелінійності у формуванні мовної системи
 - **презентація результатів:** обговорення практичного застосування синергетичного підходу в лінгвістиці.

ПЛАН практичного заняття

1. Основні принципи синергетики в лінгвістиці
2. Структура мови як синергетичної системи:
 - 1) Мова як відкрита динамічна система
 - 2) Нелінійність і варіативність мовних процесів
3. Самоорганізація мовних структур
4. Аналіз синергетичних процесів на різних рівнях мови (фонетичному, морфологічному, синтаксичному, семантичному)
5. Аналіз текстових фрагментів через призму синергетики
6. Дискусія:
 - 1) Як синергетика пояснює мовну еволюцію?
 - 2) Чи є мовні зміни прогнозованими?
 - 3) Вплив соціальних факторів на самоорганізацію мови

2.1 **Загальні питання самоорганізації дискурсу**

Види роботи:

- **аналіз наукових джерел:** ознайомлення з поняттям самоорганізації в дискурсі; визначення основних характеристик дискурсу як динамічної системи;
- **групова робота:** дослідження особливостей самоорганізації в різних видах дискурсу; аналіз механізмів когезії та когерентності в текстах; **практичні завдання:** визначення аттракторів та точок біфуркації у дискурсі; побудова схем самоорганізації тексту та дискурсивних структур;
- **дискусія та обговорення:** вплив соціокультурних і когнітивних факторів на самоорганізацію дискурсу; динаміка розвитку дискурсу у зв'язку з технологічними змінами.

ПЛАН практичного заняття

1. Дискурс як відкритий динамічний процес
2. Вплив нелінійних змін на формування дискурсу
3. Зв'язність (когезія) та логічна цілісність (когерентність)
4. Аналіз механізмів самоорганізації в медійному, науковому,

	<p>політичному та художньому дискурсі</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Виявлення синергетичних процесів у текстах різних жанрів 6. Аналіз прикладів самоорганізації мовних структур у дискурсі 7. Дискусія: <ol style="list-style-type: none"> 1) Чи є дискурс передбачуваною системою? 2) Які фактори впливають на динаміку дискурсу? 3) Як можна використовувати синергетичний підхід у дослідженні дискурсивних процесів?
2.2	<p>Актуалізація синергетичного підходу вивчення дискурсу сучасних лінгвістичних дослідженнях</p> <p>Види роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ аналіз наукових джерел: ознайомлення з основними положеннями синергетики в лінгвістиці; визначення ключових концептів: самоорганізація, нелінійність, біфуркація, атрактори; ➤ групова робота: аналіз дискурсивних змін у сучасному інформаційному просторі; ➤ практичні завдання: дослідження дискурсивних стратегій у політичному, медійному, художньому текстах; побудова моделей самоорганізації дискурсу та аналіз його еволюції; ➤ дискусія та обговорення: вплив цифрових технологій на динаміку дискурсу; використання синергетичних методів у дослідженні мовних змін; ➤ презентація результатів: обговорення застосування синергетичного підходу в лінгвістиці. <p>ПЛАН практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи синергетичного підходу до дискурсу 2. Механізми самоорганізації дискурсивних структур 3. Аналіз реальних дискурсивних змін (політичний, публіцистичний, науковий дискурс) 4. Визначення синергетичних процесів у мовних взаємодіях 5. Дослідження самоорганізації в текстах різних жанрів 6. Дискусія: <ol style="list-style-type: none"> 1) Як цифрова епоха впливає на дискурсивні процеси? 2) Які фактори визначають самоорганізацію дискурсу? 3) Як синергетичний підхід допомагає пояснити зміну мовних норм?
2.3	<p>Дискурс масової комунікації: синергетичне моделювання</p> <p>Види роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ аналіз наукових джерел: ознайомлення з теоретичними засадами синергетичного підходу до дискурсу; визначення особливостей масової комунікації як самоорганізованої системи; ➤ групова робота: дослідження механізмів самоорганізації в дискурсі масової комунікації; виявлення атракторів, біфуркацій та нелінійності в медійному дискурсі;

	<p>➤ практичні завдання: аналіз текстів масової комунікації (новини, соціальні мережі, реклама); побудова моделей синергетичних змін у масовому дискурсі;</p> <p>➤ дискусія та обговорення: Як цифровізація впливає на масову комунікацію? Чи можна передбачити розвиток масового дискурсу за допомогою синергетики?</p> <p>➤ презентація результатів: представлення напрацювань груп; обговорення практичного застосування синергетичного підходу</p> <p>ПЛАН практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ключові поняття синергетики в дослідженні масової комунікації 2. Дискурс масової комунікації як динамічна система: 3. Дослідження цифрового медіа-дискурсу (новини, соцмережі, блогосфера) 4. Аналіз інформаційних хвиль і масових комунікативних трендів 5. Дискусія: <ol style="list-style-type: none"> 1) Чи можна керувати масовими комунікаційними процесами? 2) Які механізми забезпечують стабільність або хаос у медійному просторі? 3) Як синергетика може допомогти в аналізі маніпулятивних стратегій?
2.4	<p>Синергетика та лінгвопоетика</p> <p>Види роботи:</p> <p>аналіз наукових джерел: ознайомлення з основними положеннями синергетики у лінгвопоетиці; визначення основних понять: самоорганізація тексту, фрактальність, біфуркація;</p> <p>групова робота: дослідження поетичних текстів з позиції синергетичного підходу; аналіз стилістичних прийомів, що демонструють самоорганізацію тексту;</p> <p>практичні завдання: виявлення нелінійних структур у поетичних творах; побудова моделей синергетичних процесів у текстах</p> <p>дискусія та обговорення: Як синергетичний підхід змінює традиційний аналіз поетичних текстів? Чи можна передбачити розвиток поетичних жанрів через синергетику?</p> <p>презентація результатів: обговорення висновків та їх значення для подальших лінгвопоетичних досліджень</p> <p>ПЛАН практичного заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ключові поняття синергетики у лінгвопоетиці 2. Поетичний текст як самоорганізована система: 3. Ритмічні структури та їх роль у самоорганізації тексту 4. Дискусія: <ol style="list-style-type: none"> 1) Як синергетичний підхід може допомогти у вивченні

	<p>лінгвопоетики?</p> <p>2) Чи можна синергетично пояснити появу нових стилістичних течій у поезії?</p> <p>3) Які перспективи синергетичного аналізу художнього тексту?</p> <p>5. Перспективи синергетичного підходу в аналізі літературних текстів</p>
--	---

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента „Лінгвосинегетика” складається з різних видів:

1. Ознайомлення з теоретичними джерелами:

- 1) Вивчення основних праць із лінгвосинергетики, синергетики в мовознавстві та суміжних дисциплінах;
- 2) Аналіз статей та монографій щодо самоорганізації мовної системи;
- 3) Опрацювання термінологічного апарату та ключових понять.

2. Підготовка до практичних занять:

- 1) Аналіз мовних явищ через призму синергетичних принципів;
- 2) Виконання тестових і проблемних завдань для закріплення теоретичних знань;
- 3) Опрацювання прикладів синергетичних процесів на різних рівнях мовної системи.

3. Дослідницька діяльність:

- 1) Самостійний аналіз мовних текстів із позиції синергетики;
- 2) Виконання проєктів та міні-досліджень щодо самоорганізації мовних структур;
- 3) Корпусний аналіз динаміки мовних змін та прогнозування тенденцій розвитку мовлення.

4. Реферативна та аналітична робота:

- 1) Написання рефератів, анотацій, есе на основі прочитаних наукових джерел;
- 2) Порівняння синергетичного підходу з іншими лінгвістичними методами;
- 3) Аналіз мовних біфуркацій та точок нестійкості у дискурсі.

5. Підготовка до контрольних заходів

- 1) Виконання самостійних тестових завдань і самоперевірка знань
- 2) Опрацювання ключових тем для підготовки до іспиту чи заліку
- 3) Обговорення складних теоретичних питань у студентських групах

6. Робота над індивідуальними проєктами

- 1) Написання наукових статей, доповідей, презентацій
- 2) Використання синергетичного підходу в дослідженні окремих мовних явищ
- 3) Захист індивідуальних або групових проєктів на наукових семінарах

Самостійна робота здобувачів освіти сприяє глибшому засвоєнню матеріалу, формуванню аналітичного мислення та розвитку навичок міждисциплінарного аналізу мовних процесів.

№ теми	Назва теми
1.1	<p>СИНЕРГЕТИКА: СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ НАУКОВОЇ ПАРАДИГМИ</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з основними поняттями синергетики (самоорганізація, нелінійність, біфуркація, атрактори). 2. Вивчити ключові праці дослідників синергетики. 3. Підготувати короткий конспект або схематичне представлення основних принципів синергетики. <p>II. Аналітична робота з науковими джерелами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати статті або монографії з проблематики синергетики та її застосування в різних науках. 2. Порівняти традиційні та синергетичні підходи до вивчення складних систем. 3. Виявити міждисциплінарні зв'язки синергетики з природничими та гуманітарними дисциплінами. <p>III. Підготовка до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити, як принципи синергетики проявляються в суспільстві, мовленні, природі. 2. Сформулювати три питання для дискусії щодо ролі синергетики в сучасній науці. 3. Підготувати приклади самоорганізації у різних сферах (мовознавство, економіка, соціологія, біологія). <p>IV. Практичне завдання: Обрати одну систему (природну, соціальну чи мовну) та описати її з точки зору синергетичного підходу.</p> <p>V. Дослідницька робота:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провести невелике емпіричне дослідження: як синергетичні механізми проявляються в мовленні або соціальних процесах. 2. Підготувати короткий звіт (1–2 сторінки) із висновками дослідження. <p>VI. Підготовка підсумкової роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «Чому синергетика є новою науковою парадигмою?» 2. Обґрунтувати значення синергетики у сучасному світі, використовуючи конкретні приклади. 3. Виділити проблемні аспекти впровадження синергетичних методів у гуманітарні науки. <p>VII. Підготовка до заліку / контрольної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати відповіді на ключові питання з теми. 2. Розробити власний кейс-аналітичний сценарій, що демонструє принципи синергетики.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Використати інтерактивні методи навчання (онлайн-тести, створення презентацій). 4. Проаналізувати відеоматеріали або лекції провідних науковців з теми синергетики.
1.2	<p style="text-align: center;">ОСНОВНІ ДОСЛІДНИЦЬКІ ВЕКТОРИ ЛІНГВОСИНЕРГЕТИКИ</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з поняттям лінгвосинергетики, її основними концепціями та ключовими термінами (самоорганізація, біфуркація, аттрактори, нелінійність у мовній системі). 2. Вивчити праці з лінгвосинергетики, зокрема дослідження мовних змін у нелінійних системах. 3. Підготувати конспект або схематичне відображення основних напрямів досліджень у цій галузі. <p>II. Аналіз наукових джерел</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати статті або розділи монографій, присвячені лінгвосинергетиці. 2. Виділити основні дослідницькі напрями та їхнє значення для сучасного мовознавства. 3. Порівняти підходи традиційної лінгвістики та синергетики у вивченні мовної системи. <p>III. Підготовка до обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити, які мовні явища можна дослідити через синергетичний підхід. 2. Сформулювати три запитання для дискусії на тему «Які мовні процеси найбільш піддаються синергетичному аналізу?» 3. Підготувати короткий виступ (до 3 хвилин) із презентацією одного з дослідницьких векторів лінгвосинергетики. <p>IV. Практичне завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати один із рівнів мовної системи (фонетичний, морфологічний, синтаксичний, лексичний, семантичний) та проаналізувати його через призму синергетики. 2. Виявити закономірності самоорганізації в мовній системі та знайти приклади нелінійності у мовленні. <p>V. Дослідницька діяльність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати зміни в мовній системі протягом останніх 20–30 років (наприклад, неологізми, вплив іншомовних запозичень, еволюція граматичних норм). 2. Використати метод корпусного аналізу або інших сучасних лінгвістичних підходів для визначення закономірностей мовного розвитку. 3. Підготувати звіт (1–2 сторінки) із висновками власного дослідження. <p>VI. Написання аналітичного есе</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «Чому синергетичний підхід є перспективним для сучасного мовознавства?» 2. Використати конкретні приклади мовних процесів, які можна пояснити через синергетичні механізми. 3. Сформулювати власну позицію щодо використання лінгвосинергетики у дослідженнях. <p>VII. Підготовка до підсумкового оцінювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати тестові завдання на розуміння основних положень лінгвосинергетики. 2. Проаналізувати запропонований текст із точки зору самоорганізації мовних елементів. 3. Розробити власне дослідницьке питання та запропонувати метод його аналізу в рамках синергетичного підходу. 4. Підготувати презентацію (5–7 слайдів) із висвітленням одного з напрямів досліджень у лінгвосинергетиці.
1.3	<p>СИНЕРГЕТИКА І ЛІНГВІСТИЧНІ ПАРАДИГМИ</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з основними положеннями синергетики як наукової концепції та її застосуванням у лінгвістиці. 2. Вивчити основні лінгвістичні парадигми: структуралістську, функціональну, когнітивну, комунікативну та їхній зв'язок із синергетичним підходом. 3. Скласти короткий конспект про синергетичні аспекти мовної системи. <p>II. Аналіз наукових джерел</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати статті та монографії з проблематики синергетики в мовознавстві. 2. Визначити, як принципи самоорганізації, біфуркації, атракторів застосовуються у різних лінгвістичних дослідженнях. 3. Підготувати короткий огляд однієї наукової статті, що стосується синергетики в лінгвістиці. <p>III. Підготовка до обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформулювати три питання для дискусії на тему «Як синергетика впливає на сучасні лінгвістичні парадигми?» 2. Підготувати аргументи для обговорення зв'язку між синергетичним та когнітивним підходами в мовознавстві. 3. Проаналізувати, які мовні процеси найкраще пояснюються синергетичною методологією. <p>IV. Практичне завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибрати одну з лінгвістичних парадигм (структуралізм, функціоналізм, когнітивна лінгвістика) та проаналізувати її з точки зору синергетики. 2. Побудувати графічну схему або таблицю, що показує взаємозв'язок між синергетикою та іншими лінгвістичними

	<p>підходами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Визначити синергетичні закономірності у мовній системі (наприклад, розвиток мовних норм, зміна лексичних значень, граматичні тенденції). <p>V. Дослідницька робота</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провести невелике дослідження мовних змін на основі синергетичних механізмів (наприклад, аналіз сучасних неологізмів, стилістичних зрушень). 2. Підготувати короткий звіт (1–2 сторінки) з результатами дослідження. <p>VI. Написання аналітичного есе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «Синергетика як основа нової мовної парадигми». 2. Проаналізувати, які мовні явища можна пояснити через нелінійність, самоорганізацію та атрактори. 3. Навести конкретні приклади з мовної практики та дискурсивних процесів. <p>VII. Підготовка до підсумкового оцінювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати тестові завдання на засвоєння основних понять синергетики та її зв'язку з лінгвістичними парадигмами. 2. Проаналізувати короткий текст, визначивши в ньому синергетичні механізми (наприклад, нестабільність мовних норм, точку біфуркації в значенні слова). 3. Розробити коротку презентацію (5–7 слайдів) з теми «Роль синергетики в сучасній лінгвістиці». 4. Підготуватися до участі у семінарському обговоренні, використовуючи приклади мовних трансформацій, що пояснюються синергетикою.
1.4	<p>МОВА ЯК СИНЕРГЕТИЧНА СИСТЕМА</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з основними положеннями синергетики в мовознавстві. 2. Визначити ключові поняття: самоорганізація, біфуркація, атрактори, нелінійність мовних змін. 3. Підготувати конспект основних ідей щодо мови як динамічної відкритої системи. <p>II. Аналіз наукових джерел</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати статті та монографії з лінгвосинергетики. 2. Виявити, які мовні процеси можна пояснити через принципи синергетики. 3. Підготувати короткий анотаційний огляд однієї статті з теми. <p>III. Підготовка до обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформулювати три питання для дискусії на тему «Як працюють механізми самоорганізації в мові?» 2. Визначити, які мовні явища найбільш піддаються

	<p>синергетичному аналізу.</p> <p>3. Підготувати короткий виступ (до 3 хвилин) із презентацією одного з аспектів мовної синергетики.</p> <p>IV. Практичне завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибрати один рівень мовної системи (фонетичний, морфологічний, синтаксичний, лексичний, семантичний) і проаналізувати його через синергетичний підхід. 2. Побудувати графічну схему або таблицю, що показує самоорганізацію мовних структур. 3. Навести приклади нелінійності мовних процесів (наприклад, розвиток нових слів, зміни в граматиці). <p>V. Дослідницька діяльність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провести аналіз мовних змін (неологізми, запозичення, зміни граматичних норм) через синергетичний підхід. 2. Використати корпусний аналіз або інші цифрові інструменти для оцінки змін у мовній системі. 3. Написати короткий звіт (1–2 сторінки) про закономірності самоорганізації в мовній системі. <p>VI. Написання аналітичного есе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «Як мова розвивається як синергетична система?» 2. Навести конкретні приклади мовних явищ, що демонструють біфуркації та атрактори. 3. Обґрунтувати роль зовнішніх і внутрішніх факторів у самоорганізації мовної системи. <p>VII. Підготовка до підсумкового оцінювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати тестові завдання на розуміння принципів синергетики в мовознавстві. 2. Проаналізувати короткий текст, визначивши в ньому механізми самоорганізації. 3. Створити презентацію (5–7 слайдів) на тему «Синергетичний підхід до вивчення мовної системи». 4. Підготуватися до участі у семінарському обговоренні, використовуючи приклади з сучасних мовних змін.
2.1	<p>ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ ДИСКУРСУ</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з поняттям дискурсу як динамічної системи. 2. Вивчити основні принципи самоорганізації дискурсу: когезія, когерентність, фрактальність, атрактори, біфуркація. 3. Скласти конспект ключових понять із теми. <p>II. Аналіз наукових джерел</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати наукові статті або розділи монографій, що розкривають механізми самоорганізації дискурсу. 2. Визначити, як зміни в суспільстві впливають на дискурсивні

	<p>процеси.</p> <p>3. Підготувати короткий анотаційний огляд однієї статті.</p> <p>III. Підготовка до обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформулювати три запитання для дискусії, наприклад: «Які фактори впливають на самоорганізацію дискурсу?» 2. Підготувати аргументи на тему «Чи можна передбачити розвиток дискурсивних змін?» 3. Навести приклади дискурсивних практик, які демонструють самоорганізацію (політичний, науковий, медійний дискурс). <p>IV. Практичне завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати один із типів дискурсу (медіа-дискурс, політичний, науковий, художній, побутовий) та проаналізувати його з позиції самоорганізації. 2. Визначити закономірності дискурсивних змін та точки біфуркації. <p>V. Дослідницька діяльність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідити вплив зовнішніх факторів (політичних, економічних, технологічних) на трансформацію дискурсу. 2. Використати методи корпусного аналізу для визначення змін у сучасному медійному дискурсі. 3. Підготувати короткий звіт (1–2 сторінки) з результатами аналізу. <p>VI. Написання аналітичного есе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «Дискурс як самоорганізована система: нелінійність і динаміка». 2. Обґрунтувати зв'язок самоорганізації дискурсу та соціокультурного контексту. 3. Навести приклади змін дискурсу у відповідь на зовнішні виклики. <p>VII. Підготовка до підсумкового оцінювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати тестові завдання на розуміння основних механізмів самоорганізації дискурсу. 2. Проаналізувати текст або уривок дискурсу, визначивши в ньому когерентність, атрактори, фрактальність. 3. Підготувати презентацію (5–7 слайдів) на тему «Самоорганізація дискурсу в сучасному інформаційному просторі». 4. Підготуватися до обговорення на практичному занятті, використовуючи реальні приклади змін у політичному чи соціальному дискурсі.
2.2	<p>АКТУАЛІЗАЦІЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ ВИВЧЕННЯ ДИСКУРСУ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з основними принципами синергетики та її

застосуванням у дискурсології.

2. Вивчити поняття самоорганізації, атракторів, фрактальності, нелінійності, точок біфуркації у розвитку дискурсу.
3. Скласти конспект із ключовими поняттями синергетичного підходу в дослідженні дискурсу.

II. Аналіз наукових джерел

1. Опрацювати статті та монографії, присвячені синергетиці та дискурсу.
2. Проаналізувати сучасні дослідження, які розглядають дискурс як самоорганізовану систему.
3. Підготувати анотаційний огляд однієї наукової статті за темою.

III. Підготовка до обговорення

1. Сформулювати три питання для дискусії, наприклад:
 - 1) Як синергетика пояснює зміну дискурсу?
 - 2) Чи можна передбачити розвиток дискурсивних тенденцій через синергетичний аналіз?
 - 3) Які дискурсивні процеси найкраще піддаються моделюванню?
2. Підготувати короткий виступ (до 3 хвилин) із презентацією одного з аспектів синергетики дискурсу.

IV. Практичне завдання

1. Обрати один із видів дискурсу (політичний, медійний, науковий, художній, соціальний) та проаналізувати його з позиції синергетичного підходу.
2. Визначити закономірності самоорганізації дискурсу та знайти атрактори.

V. Дослідницька діяльність

1. Проаналізувати вплив цифрових технологій на самоорганізацію дискурсу.
2. Написати звіт (1–2 сторінки) з аналізом дискурсивних процесів через призму синергетики.

VI. Написання аналітичного есе

1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «**Чому синергетичний підхід є ключовим для сучасного вивчення дискурсу?**»
2. Навести приклади самоорганізації дискурсу у сучасних медіа, політичному чи соціальному просторі.
3. Обґрунтувати перспективи застосування математичних та комп'ютерних методів у дослідженні дискурсу.

VII. Підготовка до підсумкового оцінювання

1. Проаналізувати текст або фрагмент медійного дискурсу, визначивши в ньому когерентність, атрактори, точки біфуркації.
2. Підготувати презентацію (5–7 слайдів) на тему «**Синергетичний аналіз дискурсу: нові підходи та перспективи**».
3. Підготуватися до обговорення, проаналізувавши дискурсивні

	тенденції в політичній, медійній чи соціальній сфері.
2.3	<p>ДИСКУРС МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: СИНЕРГЕТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з поняттям масової комунікації та її особливостями. 2. Скласти конспект із ключовими поняттями та механізмами синергетичного моделювання у масовій комунікації. <p>II. Аналіз наукових джерел</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати статті та монографії, що розглядають дискурс масової комунікації з позиції синергетики. 2. Визначити, як принципи самоорганізації та нелінійності впливають на формування масового дискурсу. 3. Підготувати анотаційний огляд однієї статті за темою. <p>III. Підготовка до обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформулювати три питання для дискусії, наприклад: <ol style="list-style-type: none"> 1) Як синергетика допомагає аналізувати зміни у масовій комунікації? 2) Які механізми самоорганізації визначають інформаційні потоки в сучасних медіа? 3) Як точки біфуркації впливають на масові комунікаційні процеси? 2. Підготувати короткий виступ (до 3 хвилин) із презентацією одного з аспектів синергетичного моделювання дискурсу масової комунікації. <p>IV. Практичне завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибрати один із видів масової комунікації (соціальні мережі, новинний дискурс, реклама, політичні кампанії, публіцистика) та проаналізувати його з позиції синергетичного підходу. 2. Визначити закономірності самоорганізації дискурсу, знайти атрактори та точки біфуркації. 3. Побудувати графічну модель або схему розвитку інформаційних потоків у мас-медіа. <p>V. Дослідницька діяльність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідити вплив цифрових технологій на самоорганізацію дискурсу масової комунікації. 2. Використати методи корпусного аналізу для аналізу змін у сучасному медіа-дискурсі. 3. Написати звіт (1–2 сторінки) з аналізом дискурсивних змін через призму синергетики. <p>VI. Написання аналітичного есе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «Як синергетичний підхід допомагає зрозуміти дискурс масової комунікації?» 2. Навести приклади самоорганізації дискурсу в сучасних медіа, соціальних мережах, політичних кампаніях.

	<p>3. Обґрунтувати значення синергетичного підходу у прогнозуванні інформаційних трендів.</p> <p>VII. Підготовка до підсумкового оцінювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконати тестові завдання на розуміння основних механізмів самоорганізації дискурсу масової комунікації. 2. Проаналізувати текст або фрагмент новинного дискурсу, визначивши в ньому когерентність, атрактори, точки біфуркації. 3. Підготувати презентацію (5–7 слайдів) на тему «Синергетичний аналіз масової комунікації: перспективи та виклики».
2.4	<p>СИНЕРГЕТИКА ТА ЛІНГВОПОЕТИКА</p> <p>I. Опрацювання теоретичного матеріалу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитися з поняттями синергетики та лінгвопоетики як міждисциплінарних підходів. 2. Визначити ключові категорії: самоорганізація тексту, фрактальність, атрактори, нелінійність, біфуркація. 3. Підготувати конспект основних ідей щодо взаємозв'язку синергетики та поетичного мовлення. <p>II. Аналіз наукових джерел</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати статті та монографії, присвячені синергетиці в літературознавстві та лінгвістиці. 2. Визначити, як поетичний текст функціонує як самоорганізована система. 3. Підготувати анотаційний огляд однієї наукової статті за темою. <p>III. Підготовка до обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформулювати три питання для дискусії, наприклад: <ol style="list-style-type: none"> 1) Як принципи синергетики застосовуються у вивченні художнього тексту? 2) Чи можна передбачити зміну літературних жанрів через синергетичне моделювання? 3) Як взаємодіють хаос і порядок у поетичному тексті? 2. Підготувати короткий виступ (до 3 хвилин) із презентацією одного з аспектів синергетичного аналізу літератури. <p>IV. Практичне завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обрати поетичний або художній текст і проаналізувати його з позиції синергетичного підходу. 2. Визначити мовні атрактори, нелінійні структури, фрактальність тексту. <p>V. Дослідницька діяльність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати поетичні твори різних періодів та визначити закономірності їх розвитку через синергетичний підхід. 2. Написати короткий звіт (1–2 сторінки) про самоорганізацію

тексту як нелінійної системи.

VI. Написання аналітичного есе

1. Написати есе (2–3 сторінки) на тему «**Синергетика художнього тексту: нелінійність і поетична структура**».
2. Навести приклади фрактальних структур, самоорганізації тексту у поезії чи прозі.
3. Обґрунтувати, як принципи синергетики пояснюють зміни в літературних жанрах.

VII. Підготовка до підсумкового оцінювання

1. Виконати тестові завдання на розуміння синергетичних принципів у лінгвопоетиці.
2. Проаналізувати уривок поетичного тексту, визначивши механізми самоорганізації, когезії, атракторів.
3. Підготувати презентацію (5–7 слайдів) на тему «**Синергетичний аналіз літературного тексту: перспективи досліджень**».

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання

I. Теоретико-аналітичні методи

Завдання: вивчення основних концепцій, аналіз наукових праць, формування теоретичних висновків.

1. Метод порівняльного аналізу – зіставлення традиційних і синергетичних підходів до мовознавства.
2. Метод лінгвістичного спостереження – аналіз текстів та мовних змін у природному середовищі.
3. Метод системного аналізу – дослідження взаємодії різних рівнів мовної системи як нелінійної динамічної структури.

II. Методи емпіричного дослідження

Завдання: отримання нових знань через спостереження, моделювання та експериментування.

1. Метод корпусного аналізу – дослідження мовних змін та тенденцій на основі великих текстових масивів.
2. Експериментальний метод – тестування гіпотез про мовну самоорганізацію.

III. Методи когнітивно-комунікативного аналізу

Завдання: виявлення механізмів самоорганізації дискурсу та динаміки мовних змін.

1. Когнітивний аналіз – дослідження мовних змін у контексті когнітивних процесів.
2. Дискурс-аналіз – аналіз розвитку мовлення як динамічної системи.

3. Моделювання нелінійної еволюції мови – виявлення точок біфуркації у мовних змінах.

Прийоми навчання

I. Аналітичні прийоми

1. Лінгвістичний експеримент – аналіз текстів для виявлення механізмів самоорганізації.
2. Гіпотетично-дедуктивний підхід – висунення гіпотез щодо розвитку мовної системи та їх перевірка.

II. Практичні прийоми

1. Моделювання мовних процесів – побудова схем і графіків мовної еволюції.
2. Проектний метод – розробка студентами дослідницьких проектів у галузі лінгвосинергетики.
3. Корпусне кодування – аналіз частотності змін у мовній системі за допомогою цифрових методів.

III. Інтерактивні прийоми

1. Дискусії та дебати – обговорення концепцій синергетики та її впливу на мовознавство.
2. Case-study (аналіз кейсів) – дослідження реальних мовних змін у суспільстві.
3. Когнітивне картування – створення асоціативних карт мовних процесів.

Освітні технології

I. Методи проектного навчання

Включає виконання довготривалих індивідуальних або групових досліджень.

1. Розробка мовних моделей – прогнозування майбутніх мовних змін.
2. Лінгвістичний аналіз медіа-дискурсу – дослідження впливу соціальних факторів на мову.

II. Гейміфікація навчання

Використання ігрових елементів для засвоєння матеріалу.

1. Онлайн-квести з аналізу нелінійних мовних процесів.
2. Віртуальні лабораторії – моделювання мовних змін у різних середовищах.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

1. Усне опитування

- Фронтальне опитування студентів щодо теоретичного матеріалу.
- Обговорення проблемних питань та наукових дискусій.

2. Письмові роботи

- Виконання аналітичних завдань, тестів.
- Написання есе, рефератів, конспектів наукових джерел.

3. Аналіз текстів та практичні завдання

- Дослідження мовних явищ у текстах із використанням синергетичних методів.
- Корпусний аналіз мовних змін.

4. Проектна діяльність

- Індивідуальні та групові проекти з аналізу синергетичних процесів у мові.
- Створення презентацій, доповідей за тематикою курсу.

5. Тестування та інтерактивні завдання

- Виконання тестових завдань для перевірки рівня засвоєння матеріалу.
- Використання цифрових платформ для самоконтролю (Google Forms, Moodle).

6. Оцінювання активності студентів

- Участь у дискусіях, аналіз кейсів.
- Захист власних досліджень та ідей.

Формою підсумкового контролю є залік.

Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	5	5	5	5	5	40	

Критерії оцінювання результатів навчання з курсу "Лінгвосинергетика"

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти та передбачає диференційований підхід.

Оцінку «відмінно» («А») (90–100 балів) отримують студенти, які:

- ґрунтовно засвоїли ключові поняття синергетики, її принципи та методологію застосування в лінгвістиці;
- вільно оперують фактологічною та науковою базою, володіють термінологією лінгвосинергетики, здатні її застосовувати для аналізу мовних процесів;
- демонструють аналітичне мислення у синергетичному підході до мови та дискурсу;
- регулярно брали участь у дискусіях, реферативних повідомленнях, використовували додаткову наукову літературу;

- глибоко опрацювали всі питання для самостійного вивчення та виконали індивідуальні дослідницькі завдання;
- успішно розкрили питання підсумкового модульного контролю, продемонструвавши розуміння механізмів самоорганізації мовних систем.

Оцінку «добре» («В») (80–89 балів) отримують студенти, які:

- виявили обізнаність із основними положеннями курсу, засвоїли рекомендовану літературу;
- знають праці провідних дослідників синергетики та лінгвосинергетики;
- засвоїли теоретичний матеріал, що дає можливість аналізувати мовні системи як нелінійні динамічні структури;
- демонструють знання наукових концепцій, хоча деякі положення потребують уточнення;
- брали активну участь у практичних заняттях, дискусіях, але не завжди використовували додаткові наукові джерела;
- у цілому успішно розкрили питання підсумкового модульного контролю, але з незначними прогалинами.

Оцінку «добре» («С») (70–79 балів) отримують студенти, які:

- мають загальне розуміння синергетичних процесів у мові, але демонструють фрагментарність знань;
- частково володіють термінологією лінгвосинергетики та не завжди правильно її застосовують;
- уміють аналізувати мовні зміни, але не завжди можуть самостійно формулювати висновки;
- брали участь у заняттях, однак їхня активність була епізодичною;
- виконали більшість практичних завдань, але з деякими неточностями;
- частково розкрили питання підсумкового модульного контролю.

Оцінку «задовільно» («D») (60–69 балів) отримують студенти, які:

- мають поверхневі знання щодо основних положень курсу, демонструють слабку
- розуміння самоорганізації мовної системи;
- лише фрагментарно знайомі з основними науковими джерелами;
- обмежилися опосередкованим вивченням матеріалу, недостатньо опрацювали праці провідних дослідників;
- пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належного інтересу до аналізу дискурсу;
- частково виконали самостійні завдання, але без критичного аналізу; лише частково розкрили питання підсумкового модульного контролю.

Оцінку «задовільно» («E») (50–59 балів) отримують студенти, які:

- демонструють мінімальні знання, недостатньо розуміють синергетичні принципи мови;
- слабо орієнтуються у концепціях лінгвосинергетики, припускаються грубих помилок в аналізі;

- не виявили зацікавленості у виконанні практичних завдань;
- пасивно брали участь у заняттях, не виявили навичок критичного аналізу;
- фрагментарно розуміють механізми самоорганізації мови, але не можуть самостійно їх пояснити;
- розкрили питання підсумкового модульного контролю лише на базовому рівні.

Оцінка «незадовільно» («FX») (35–49 балів) (з можливістю повторного складання) отримують студенти, які:

- не відвідували частину занять та не опрацювали навчальний матеріал;
- не продемонстрували основ розуміння синергетики, не можуть пояснити ключові поняття;
- пасивно брали участь у заняттях, не виконали самостійні завдання;
- не засвоїли основи корпусного та дискурсивного аналізу у контексті лінгвосинергетики;
- не розкрили питання підсумкового модульного контролю.

Оцінку «незадовільно» («F») (1–34 бали) (з обов'язковим повторним курсом) отримують студенти, які:

- не відвідували практичних занять та не брали участі у навчальному процесі;
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в основних положеннях курсу;
- не засвоїли принципів синергетичного аналізу мови;
- не відповіли на питання підсумкового модульного контролю або не склали його.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	A	Відмінно
80-89		B	дуже добре
70-79		C	Добре
60-69		D	Задовільно
50-59		E	Достатньо
35-49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Що таке синергетика і як вона застосовується в лінгвістиці?

2. У чому полягає нелінійний характер мовної системи?
3. Які основні принципи самоорганізації в мові?
4. Що таке атрактори в лінгвосинергетиці та як вони формуються?
5. Як працює механізм біфуркації у мовних змінах?
6. Чим відрізняється відкрита система від закритої у контексті мовної еволюції?
7. Як взаємодіють хаос і порядок у мовній системі?
8. Як синергетичний підхід відрізняється від традиційних методів лінгвістичного аналізу?
9. Що таке фрактальність у мовних структурах і як вона проявляється?
10. Які міждисциплінарні зв'язки існують між лінгвосинергетикою та іншими науками?
11. Як синергетика пояснює зміни фонетичної системи?
12. Які механізми самоорганізації діють на морфологічному рівні?
13. Як синергетика допомагає аналізувати синтаксичні структури?
14. Яким чином лексична система демонструє нелінійний розвиток?
15. Як поняття когезії та когерентності пов'язані з самоорганізацією мовлення?
16. Що таке порогові явища у мові? Наведіть приклади.
17. Як працює механізм глобальної та локальної стабільності у мовній системі?
18. У чому полягає зв'язок між мовною нормою, варіативністю та синергетикою?
19. Як зміни в граматиці можуть бути пояснені через нелінійну динаміку?
20. Що таке резонанс у мовних процесах?
21. Чому дискурс розглядається як самоорганізована система?
22. Які синергетичні механізми діють у політичному дискурсі?
23. Як масова комунікація демонструє нелінійність мовних процесів?
24. Що таке інформаційні атрактори в медійному дискурсі?
25. Як можна застосовувати синергетику для аналізу наукового дискурсу?
26. Як явище вірусного поширення інформації можна пояснити через синергетику?
27. У чому полягає вплив соціальних мереж на динаміку мовного дискурсу?
28. Як синергетичний підхід пояснює стилістичні зміни в текстах?
29. Які фактори впливають на еволюцію дискурсивних практик?
30. Як можна передбачити мовні тенденції через аналіз самоорганізації дискурсу?
31. Які методи застосовуються для синергетичного аналізу мови?
32. Як працює корпусний аналіз у дослідженні самоорганізації мови?
33. Які цифрові технології можуть використовуватися для аналізу мовних змін?
34. Як можна моделювати мовні процеси через графічні та статистичні методи?
35. Що таке Big Data в лінгвосинергетиці?
36. Як за допомогою машинного навчання можна аналізувати синергетичні процеси?
37. Чому важливо використовувати візуалізацію даних у синергетичних дослідженнях?

38. Які програмні засоби (Sketch Engine, AntConc, Voyant Tools) допомагають аналізувати мовні атрактори?
39. Як математичні моделі можуть пояснити мовну динаміку?
40. Які перспективи має автоматичний синергетичний аналіз текстів?
41. Як синергетика пояснює появу неологізмів?
42. Яким чином синергетичний аналіз може бути застосований у перекладознавстві?
43. Як синергетичні моделі можуть допомогти вивчати мову як систему впливу?
44. Як цифрові технології впливають на мовні процеси в сучасному світі?
45. Як можна використовувати лінгвосинергетику у соціолінгвістиці?
46. Чому багатомовність є синергетичним процесом?
47. Як можна пояснити мовні зміни в умовах глобалізації?
48. Як синергетичний підхід пояснює розвиток професійного дискурсу?
49. Як можна прогнозувати розвиток мовної норми через синергетичний аналіз?
50. Які виклики стоять перед лінгвосинергетикою як сучасною науковою парадигмою?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Дайте визначення синергетики та поясніть її зв'язок із лінгвістикою.
2. У чому полягає сутність нелінійності мовної системи?
3. Як поняття самоорганізації застосовується у мовознавстві?
4. Що таке атрактори та як вони діють у мовній системі?
5. Поняття біфуркації та її роль у мовній еволюції.
6. Чим відрізняється стабільний та нестабільний стан мовної системи?
7. Як взаємодіють хаос і порядок у розвитку мовних процесів?
8. Що таке фрактальність мовної системи?
9. Як розуміти мову як відкриту нелінійну систему?
10. Які міждисциплінарні зв'язки має лінгвосинергетика?
11. Як синергетика пояснює зміни у фонетиці?
12. Як працюють синергетичні механізми у морфологічній системі?
13. Яким чином синтаксис відображає закономірності самоорганізації?
14. Як лексика демонструє варіативність через механізми синергетики?
15. Які основні атрактори діють у семантичній системі мови?
16. Що таке когезія та когерентність у синергетичному аналізі?
17. Як поняття мовного резонансу пояснює динаміку мовних змін?
18. Як пояснити явище мовних хвиль через синергетичний підхід?
19. Чому мовні процеси є циклічними та саморегулюючими?
20. Як синергетика пояснює стабільність та варіативність мовних норм?
21. Чому дискурс вважається самоорганізованою системою?
22. Які нелінійні процеси характерні для дискурсу масової комунікації?
23. Як синергетичний підхід пояснює зміни у політичному дискурсі?

24. Що таке дискурсивні атрактори та як вони працюють у медійному просторі?
25. Які фактори впливають на розвиток наукового дискурсу з позиції синергетики?
26. Як соціальні мережі та технології змінюють самоорганізацію дискурсу?
27. Як працює ефект нелінійного поширення інформації?
28. У чому особливість синергетичного аналізу художнього дискурсу?
29. Які моделі дискурсу можна побудувати за допомогою синергетики?
30. Як можна передбачити майбутні зміни у мовних дискурсах?
31. Які методи використовуються у лінгвосинергетичному дослідженні?
32. Як корпусний аналіз допомагає у дослідженні мовної варіативності?
33. Які статистичні методи застосовують для аналізу самоорганізації мови?
34. Як працюють Big Data-технології у вивченні мовної динаміки?
35. Чому важливим є візуалізація мовних змін у синергетичному аналізі?
36. Як за допомогою нейромереж можна прогнозувати мовні тенденції?
37. Які цифрові інструменти (AntConc, Sketch Engine) використовуються у лінгвосинергетиці?
38. Як математичне моделювання допомагає пояснити мовні процеси?
39. Чому багатомовність розглядається як синергетичний процес?
40. Як машинне навчання та штучний інтелект можуть впливати на мовну самоорганізацію?
41. Як синергетичний підхід пояснює появу неологізмів?
42. Яким чином синергетика застосовується у перекладознавстві?
43. Як механізми мовної самоорганізації впливають на розуміння тексту?
44. Як лінгвосинергетика пояснює розвиток сленгу та молодіжних мовних варіантів?
45. Чому інтернет-дискурс демонструє високий рівень нелінійності?
46. Як синергетика пояснює зміни у мовному етикеті?
47. Чому професійні мови та жаргони є самоорганізованими системами?
48. Як можна використовувати лінгвосинергетику для аналізу літературного стилю?
49. Які глобальні процеси впливають на сучасну мовну динаміку?
50. Які основні виклики стоять перед лінгвосинергетикою як науковим напрямом?

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Григор'єв С. В. Теоретичні засади лінгвосинергетики: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 250 с.
2. Дорофєєва М. С. Синергетика перекладу спеціальних текстів (німецько-український напрям) Київ: В. Д Дмитра Бураго, 2017. 520 с.
3. Піхтовнікова Л. С., Домброван Т. І., Єнікєєва С. М., Семенець О. О. Лінгвосинергетика: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. 296 с.
4. Харченко С. В. Динамічні процеси у мові та мовленні: синергетичний підхід. Харків: Основа, 2019. 312 с.
5. Харчук Ю. В. Лінгвосинергетика: динамічні процеси в мові. Львів: Піраміда, 2018. 340 с.
6. Чумак В. В. Лінгвістична синергетика: концептуальні основи. Дніпро: Вид-во ДНУ, 2017. 310 с.

Допоміжна

1. Жаботинська С. А. Лінгвістичні дослідження в синергетичному аспекті. Вінниця: ВНТУ, 2015. 245 с.
2. Лісовський А. В. Мова як самоорганізована система: синергетичний підхід. Харків: Видавництво ХНУ, 2020. 287 с.
3. Потапенко С. І. Мова та синергетичні процеси: когнітивний аспект. Київ: Видавництво НАН України, 2014. 275 с.
4. Таценко Н. В. Реалізація емпатії в сучасному англomовному дискурсі: когнітивно-синергетичний аспект. Суми, 2017. 357 с.

Інформаційні ресурси

1. Синергетика. Режим доступу: http://www.synergy.kh.ua/lingvosyn_content.html
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
3. Корпус української мови (Лінгвістичний портал) – www.mova.info
4. Електронний архів НАН України – www.irbis-nbuv.gov.ua
5. Google Scholar – scholar.google.com
6. ResearchGate (академічна мережа для науковців) – www.researchgate.net
7. CORE (Агрегатор відкритого доступу наукових статей) – www.core.ac.uk
8. OpenAIRE (База європейських наукових публікацій) – www.openaire.eu
9. Український електронний архів наукових видань (eLibrary) – www.library.univer.kharkov.ua
10. Журнал «Мовознавство» (видання НАН України) – <http://movoznavstvo.org.ua>

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf